

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การรับบริการสาธารณสุขของผู้ประกันตนที่เป็นคนพิการตามกฎหมายว่าด้วย
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

สำนักงานประกันสังคมได้มีหนังสือ ที่ รง ๐๖๐๒/๔๖๘๔ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะกรรมการการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยผู้แทน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานประกันสังคม ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และผู้แทนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประชุมร่วมกับ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการเพื่อให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคนพิการที่เป็น ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นควรดำเนินการแก้ไขปัญหาลำดับแรก ดังนี้

๑.๑ ให้สำนักงานประกันสังคมหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็น การใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุขของผู้ประกันตนที่เป็นคนพิการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ แห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙ เรื่อง การรับบริการสาธารณสุขของคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ว่าสามารถที่จะเลือกใช้สิทธิในระบบประกันสังคม หรือสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้หรือไม่

๑.๒ ให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการหรือคณะกรรมการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติถึงทางออกในการแก้ไขปัญหาให้ผู้ประกันตนที่เป็นคนพิการ สามารถเลือกใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุขตามความสมัครใจ

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้องในการบังคับใช้กฎหมายและเป็นไปตามมติ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ สำนักงานประกันสังคมจึงขอหารือว่าการใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุข ของผู้ประกันตนที่เป็นคนพิการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙ สามารถ ที่จะเลือกใช้สิทธิในระบบประกันสังคมหรือสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) พิจารณาข้อหารือของสำนักงานประกันสังคม โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ) ผู้แทนกระทรวงแรงงาน (สำนักงาน ปลัดกระทรวงและสำนักงานประกันสังคม) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เดิมคนพิการมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาล (สิทธิบัตรทอง) ตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพ

แห่งชาติ และสามารถเข้ารับการรักษายาบาลในโรงพยาบาลของรัฐได้ทุกแห่ง แต่เมื่อคนพิการได้เข้าทำงานและเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมจึงต้องใช้สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ซึ่งมีสิทธิเลือกสถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนได้เพียงแห่งเดียว ทำให้มีปัญหาได้รับสิทธิเกี่ยวกับการรักษายาบาลและรายการอวัยวะเทียมหรือกายอุปกรณ์น้อยกว่าสิทธิเดิมตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จึงเป็นที่มาในการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๘/๒๕๕๙ เรื่อง การรับบริการสาธารณสุขของคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ แต่เมื่อมีการประกาศใช้คำสั่งดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ามีคนพิการที่เป็นผู้ประกันตนจำนวนหนึ่งขอใช้สิทธิรับประโยชน์ทดแทนในการรักษายาบาลตามระบบประกันสังคมในสถานพยาบาลเดิมต่อไปเพื่อความต่อเนื่องในการรักษายาบาล คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน กรรมการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สถานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงมีมติให้สำนักงานประกันสังคมหารือปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว และในขณะนั้นสำนักงานประกันสังคมได้ดำเนินการโอนเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการบริการสาธารณสุขของคนพิการจากกองทุนประกันสังคมให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติแล้ว ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การรับบริการสาธารณสุขของคนพิการ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ คิดเป็นจำนวนคนพิการประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน คนละ ๔,๐๐๐ บาท แต่โดยที่โดยเฉพาะกาลในข้อ ๑๕^๑ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การรับบริการสาธารณสุขของคนพิการ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การรับบริการสาธารณสุขของคนพิการ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้สำนักงานประกันสังคมยังคงจ่ายเงินประโยชน์ทดแทนแก่คนพิการที่เข้ารับบริการสาธารณสุขต่อไป ทำให้สำนักงานประกันสังคมต้องจ่ายเงินดังกล่าวให้ทั้งคนพิการและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติด้วย โดยไม่สามารถเรียกคืนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ และเป็นภาระค่าใช้จ่ายของกองทุนประกันสังคม

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า มาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีเจตนารมณ์กำหนดให้บุคคลทุกคน

^๑ข้อ ๑๕ กรณีที่คนพิการได้เข้ารับบริการสาธารณสุขตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ให้สำนักงานประกันสังคมจ่ายเงินประโยชน์ทดแทนตามเงื่อนไขที่กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมได้กำหนดไว้ให้กับสถานพยาบาลหรือคนพิการแล้วแต่กรณี

^๒มาตรา ๕ บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการอาจกำหนดให้บุคคลที่เข้ารับบริการสาธารณสุขต้องร่วมจ่ายค่าบริการในอัตราที่กำหนดให้แก่หน่วยบริการในแต่ละครั้งที่เข้ารับบริการ เว้นแต่ผู้ยากไร้หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไม่ต้องจ่ายค่าบริการ

ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขที่บุคคลจะมีสิทธิได้รับให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และมาตรา ๑๐^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดขอบเขตของสิทธิการรับบริการสาธารณสุขของผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และการขยายสิทธิการรับบริการสาธารณสุขไปยังผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและคณะกรรมการประกันสังคมตกลงกัน ดังนั้น คนพิการที่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมจึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมได้ ตามมาตรา ๕๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ จนกว่าจะมีการขยายขอบเขตของสิทธิรับบริการสาธารณสุขดังกล่าวไปยังผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมอย่างใดก็ได้ เมื่อข้อ ๑^๕ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙ กำหนดให้คนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เป็นผู้ประกันตน

มาตรา ๑๐ ขอบเขตของสิทธิรับบริการสาธารณสุขของผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม การขยายบริการสาธารณสุขตามพระราชบัญญัตินี้ไปยังผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการประกันสังคมตกลงกัน

ให้คณะกรรมการจัดเตรียมความพร้อมในการให้บริการสาธารณสุขแก่ผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม และเมื่อได้ตกลงกันเกี่ยวกับความพร้อมให้บริการสาธารณสุขกับคณะกรรมการประกันสังคมแล้ว ให้คณะกรรมการเสนอรัฐบาลเพื่อตราพระราชกฤษฎีกากำหนดระยะเวลาการเริ่มให้บริการสาธารณสุขจากหน่วยบริการตามพระราชบัญญัตินี้แก่ผู้มีสิทธิดังกล่าว

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานประกันสังคมส่งเงินค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขจากกองทุนประกันสังคมให้แก่กองทุนตามจำนวนที่คณะกรรมการและคณะกรรมการประกันสังคมตกลงกัน

มาตรา ๕๔ ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนดังต่อไปนี้

- (๑) ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค
- (๒) ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร
- (๓) ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ
- (๔) ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย
- (๕) ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร
- (๖) ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ
- (๗) ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๔

สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามวรรคหนึ่งไม่อาจโอนกันได้ และไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

ข้อ ๑ นอกจากประโยชน์ทดแทนในฐานะผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมแล้ว ให้คนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม มีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติด้วย

ประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในฐานะผู้ประกันตนตามกฎหมายดังกล่าวมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติด้วย โดยประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมไม่รวมถึงประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานตามมาตรา ๖๓^๖ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงเห็นได้ว่า ตามข้อ ๑ วรรคหนึ่งของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙^๗ เป็นการกำหนดให้คนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติด้วย แต่เมื่อวรรคสองของข้อ ๑ นั้น กำหนดว่าสิทธิรับประโยชน์ทดแทนตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ดังนั้น คนพิการที่ผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมจึงไม่สามารถเลือกใช้สิทธิรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ได้ โดยมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเท่านั้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) มีข้อสังเกตว่า หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙^๗ ตามข้อ ๔^๘ เพื่อให้คนพิการที่ผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมสามารถเลือกใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุขได้ทั้งในระบบประกันสังคมหรือในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ตามความสมัครใจ

^๖มาตรา ๖๓ ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ได้แก่

- (๑) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค
- (๒) ค่าส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค
- (๓) ค่าบำบัดทางการแพทย์ และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ
- (๔) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล
- (๕) ค่ายา และค่าเวชภัณฑ์
- (๖) ค่ารพพยาบาล หรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย

(๗) ค่าใช้จ่ายเป็นเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ประกันตน ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับความเสียหาย

จากการรับบริการทางการแพทย์ เมื่อสำนักงานได้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ประกันตนไปแล้ว ให้สำนักงานมีสิทธิไล่เบี้ยแก่ผู้กระทำผิดได้

(๘) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ผู้ประกันตนที่ต้องหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ให้ได้รับเงินทดแทน

การขาดรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๔ ด้วย

ข้อ ๔ ในกรณีเห็นสมควร ให้นายกรัฐมนตรีเสนอให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งนี้ได้

ก็สมควรกำหนดด้วยว่าให้คนพิการดังกล่าวแสดงเจตนาเลือกใช้สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนหรือขอรับบริการสาธารณสุขได้แต่เพียงประการเดียว ทั้งนี้ เพื่อให้มีการเบิกจ่ายเงินซ้ำซ้อนกันอันเป็นภาระต้องประมาณด้านสาธารณสุขในภาพรวมของรัฐบาลด้วย

(นายคิสทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๖๐